

הַלְבוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְנִטְע רִבְעֵי פָּרָק יֵא

א. מַצּוֹת עָשָׂה לַהֲתוֹדוֹת לִפְנֵי ה', אַחֲרֵי שְׁמוֹצִיאִין כָּל הַמַּתָּנוֹת שְׁבֻזְרַע הָאָרֶץ; וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא וְדוּי מַעֲשֵׂר. וְאֵין מַתּוּדִין וְדוּי זֶה, אֲלֵא אַחֲרֵי הַשָּׁנָה שְׁמִפְרִישִׁין בָּהּ מַעֲשֵׂר עָנִי שְׁנֵאמֵר "כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר . . . וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּעֲרַתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן-הַבֵּית" (דְּבָרִים כו, יב-יג).

ב. אֵימָתִי מַתּוּדִין: בַּמִּנְחָה בְּיוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁלִּפְסַח שְׁלִרְבִיעִית וְשֶׁלִּשְׁבִיעִית שְׁנֵאמֵר "כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר" (דְּבָרִים כו, יב), בְּרִגְלָ שֶׁכָּל הַמַּעֲשָׂרוֹת כָּלִים בּוֹ; וְאֵין הַפְּסַח מַגִּיעַ מִשָּׁנָה רְבִיעִית אֲלֵא וְכָל פְּרוֹת שְׁלִישִׁית נִתְעַשְּׂרוּ, בֵּין פְּרוֹת הָאֵילָן בֵּין פְּרוֹת הָאָרֶץ.

ג. אֵין מַתּוּדִין אֲלֵא בְּיוֹם, וְכָל הַיּוֹם כָּשֶׁר לְדוּי הַמַּעֲשֵׂר; וּבֵין בִּפְנֵי הַבֵּית בֵּין שְׁלֵא בִּפְנֵי הַבֵּית, חֵיב לְבַעַר וּלְהַתּוֹדוֹת. וְדוּי זֶה נֵאמֵר בְּכָל לָשׁוֹן שְׁנֵאמֵר "וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים כו, יג), בְּכָל לָשׁוֹן שְׁאֵתָה אוֹמֵר. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד, אוֹמְרוּ בִּפְנֵי עַצְמוֹ; וְאִם רָצוּ רַבִּים לְהַתּוֹדוֹת כָּאֶחָד, מַתּוּדִין. וּמַצּוֹתוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׁנֵאמֵר "וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ"; וְאִם הַתּוֹדָה בְּכָל מְקוֹם, יֵצֵא.

ד. אֵינוֹ מַתּוּדָה אֲלֵא עַד שְׁלֵא יִשָּׂאֵר אֶצְלוֹ אֶחָד מִן הַמַּתָּנוֹת, שֶׁכֵּן הוּא אוֹמֵר בְּדוּי "בַּעֲרַתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן-הַבֵּית . . ." (דְּבָרִים כו, יג). וְעַרְב יוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן, הִיָּה הַבַּעֲוֹר; וְלִמְחֹר מַתּוּדִין.

ה. פִּיצֵד הוּא עוֹשָׂה: אִם נִשָּׂאֵר אֶצְלוֹ תְּרוּמָה וְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, נוֹתְנָה לְכוֹהֵן; מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, נוֹתְנָה לְלוֹי; מַעֲשֵׂר עָנִי, נוֹתְנָה לְעָנִיִּים. נִשָּׂאֵרוֹ אֶצְלוֹ פְּרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹדָאִי, אוֹ נִטְע רִבְעֵי, אוֹ מַעוֹת פְּדִיתָן הָרִי זֶה מִבַּעַר אוֹתָן, וּמִשְׁלִיךְ לָיִם אוֹ שׁוֹרֶף; נִשָּׂאֵר אֶצְלוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹדָמָאִי, אֵינוֹ חֵיב לְבַעֲרוֹ. נִשָּׂאֵר אֶצְלוֹ בְּכוֹרִים, הָרִי הֵן מִתְבַּעֲרִין בְּכָל מְקוֹם.

ו. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים שְׁשׁוֹרֶף וּמִבַּעַר, בְּשִׁנְשָׂאֵרוֹ אֶצְלוֹ פְּרוֹת שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לְאֶכְלָן כֶּלֶן, קֹדֶם שְׁיִכָּנֵס יוֹם טוֹב. אֲבָל אִם נִשָּׂאֵר לוֹ תִּבְשִׁיל שְׁלִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי וְנִטְע רִבְעֵי, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבַעֲרוֹ שֶׁהַתִּבְשִׁיל מִבַּעַר; וְכֵן יֵין וְתַבְלִין, הָרִי הֵן מִבַּעֲרִין.

ז. פְּרוֹת שְׁלֵא הִגִּיעוּ לַעֲוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת בְּשַׁעַת הַבַּעֲוֹר אֵינָן מַעֲכָבִין אוֹתוֹ לְהַתּוֹדוֹת, וְאֵינוֹ חֵיב לְבַעַר אוֹתָן. מִי שֶׁהָיוּ פְּרוֹתָיו רְחוּקִין מִמֶּנּוּ, וְהִגִּיעַ יוֹם הַבַּעֲוֹר הָרִי זֶה קוֹרָא שֵׁם לַמַּתָּנוֹת, וּמִזְכָּה בָּהֶן לְבַעֲלִיהֶן עַל גַּב קֶרֶקַע, אוֹ לְמִי שְׁזוֹכָה בָּהֶן לְבַעֲלִיהֶן; וּמַתּוּדָה לְמַחֲר: שְׁנַתִּינָה הַמַּטְלָטְלִין עַל גַּבֵּי קֶרֶקַע, אֵינָה אֲלֵא מַתָּנָה שֵׁישׁ בָּהּ חֲזוּק; אֲבָל אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹת לָהֶם הַמַּעֲשָׂרוֹת בְּחִלְפִין, מִפְּנֵי שְׁנִירָאָה מִמְּכִירָה, וְהַמַּעֲשָׂרוֹת וְהַתְּרוּמוֹת, נֵאמֵר בָּהֶן נְתִינָה לֹא מְכִירָה.

ח. וּמִנֵּין שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַתּוֹדוֹת, עַד שְׁיּוֹצִיא כָּל הַמַּתָּנוֹת שְׁנֵאמֵר "בַּעֲרַתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן-הַבֵּית . . ." (דְּבָרִים כו, יג): "הַקֹּדֶשׁ" זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְנִטְע רִבְעֵי, הַקְּרוּיִין קֹדֶשׁ; "מִן-הַבֵּית" זֶה חֲלָה, שֶׁהִיא הַמַּתָּנָה שְׁלִכּוּהֵנִים בַּבֵּית. "נְתַתִּיו לְלוֹי" (שם), זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן; "וְגַם נְתַתִּיו" (שם) מְכַלֵּל שְׁקִדְמָתוֹ מַתָּנָה אַחֲרָת, וְהִיא תְּרוּמָה גְּדוּלָּה וְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. "לִגְר לִיתּוֹם וְלֹאֲלִמָּנָה" (דְּבָרִים

כו, יב; דברים כו, יג) זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי וְלֶקֶט שְׂכָחָה וּפָאָה, אֵף עַל פִּי שְׂאִין לֶקֶט שְׂכָחָה וּפָאָה מַעֲכִיבִין אֶת הַיְּהוּדִים.

ז. וְצָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶת הַמִּתְנֹת עַל הַסֵּדֶר, וְאַחֵר כִּף יְתוּדָה שְׁנַאמֶר "כָּל-מִצּוֹתָהּ, אֲשֶׁר צִוִּיתֵנִי" (דברים כו, יג): הֵא אִם הַקָּדִים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְרֹאשׁוֹן, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַתּוֹדוֹת; נִשְׂרָף טָבֵלוֹ, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַתּוֹדוֹת שֶׁהִרִי לֹא הַפְרִישׁ מִתְנֹת, וְלֹא נִתְּנָן לְבַעֲלֶיהֶן. וּבִזְמַן שֶׁהָיוּ נֹתְנִין מַעֲשֵׂר רֹאשׁוֹן לְכוֹהֲנִים לֹא הָיוּ מִתּוֹדִין, שְׁנַאמֶר "וְגַם נִתְּתִיו לַלֵּוִי" (שם).

י. מִי שְׂאִין לוֹ אֲלֹא מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּלֶבֶד מִתּוּדָה, שְׁעִיקָר הַיְּהוּדִים בְּמַעֲשֵׂר הוּא; וְכֵן אִם לֹא הָיָה לוֹ אֲלֹא בְּכוֹרִים בְּלֶבֶד, מִתּוּדָה שְׁנַאמֶר "בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ" (דברים כו, יג), הַקֹּדֶשׁ הָרֹאשׁוֹן שֶׁהוּא הַבְּכוֹרִים. אֲבָל מִי שְׂאִין לוֹ אֲלֹא תְרוּמָה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה, אֵינוֹ מִתּוּדָה שְׂאִין הַתְּרוּמָה טְעוֹנָה וְדוּי, אֲלֹא בְּכֻלָּל שְׂאֵר הַמִּתְנֹת.

יא. "לֹא-עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ" (דברים כו, יג) שְׁלֹא הַפְרִישׁ מִמֵּין עַל שְׂאִינוֹ מִינוֹ, לֹא מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמַּחֲכָר, וְלֹא מִן הַמַּחֲכָר עַל הַתְּלוּשׁ, וְלֹא מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיִּשּׁוּן, וְלֹא מִן הַיִּשּׁוּן עַל הַחֲדָשׁ. "וְלֹא שְׂכַחְתִּי" (שם) שְׁלֹא שְׂכַח מְלַבְּרָכוֹ, וְלִהְזָכִיר שְׁמוֹ עָלָיו.

יב. "לֹא-אֲכַלְתִּי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ" (דברים כו, יד) הֵא אִם אָכְלוּ בְּאֵנִינָה, אֵינוֹ מִתּוּדָה. "וְלֹא-בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא" (שם) הֵא אִם הַפְרִישׁוּ בְּטָמֵא, אֵינוֹ מִתּוּדָה. "וְלֹא-נִתְּתִי מִמֶּנּוּ, לְמֵת" (שם) שְׁלֹא לָקַח מִמֶּנּוּ אֶרֶץ וְתַכְרִיכִין לְמֵת, וְלֹא נִתְּנוּ לְאוֹנָנִים אֲחֵרִים. "שְׁמַעְתִּי, בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵי" (שם), שֶׁהִבִּיאוּ לְבֵית הַבְּחִירָה. "עֲשִׂיתִי, כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתֵנִי" (שם) שֶׁשָּׁמַח וְשָׂמַח בּוֹ, שְׁנַאמֶר "וְשִׂמְחָת בְּכָל-הַטּוֹב . . ." (דברים כו, יא).

יג. "הַשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן-הַשָּׁמַיִם . . . כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתִּינוֹ, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ" (דברים כו, טו), זֶה בְּקִשָּׁה שִׁיתֵן טַעַם בַּפְּרוֹת.

יד. יִשְׂרָאֵל וּמִמְזִרִים, מִתּוּדִים; אֲבָל לֹא גֵרִים וְעַבְדִּים מְשַׁחֲרָרִים מִפְּנֵי שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק בָּאֶרֶץ, וְהִרִי הוּא אוֹמֵר "כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתִּינוֹ" (דברים כו, טו). כּוֹהֲנִים וְלוֹיִים מִתּוּדִים שְׂאֵף עַל פִּי שְׁלֹא חֶלְקוֹ בָּאֶרֶץ, יֵשׁ לָהֶם עָרֵי מִגְרָשׁ.